

GEMEENTE EEMNES

RAADSVoorstel nr. 2016/02

De Gemeenteraad van Eemnes

Onderwerp : **Dialoog met inwoners over het perspectief voor Eemnes**
Raadsvergadering d.d. : 25 januari 2016
Behandeling in : Sessie 25 januari 2016
Portefeuillehouder : R. van Benthem/N. Rood
Vorbereid door : R. van Benthem/N. Rood

Eemnes, 28 december 2015

WAT IS HET VOORSTEL?

- de dialoog met de inwoners over de toekomst van Eemnes in het licht van zaken als de overeengekomen intensieve samenwerking met Huizen vorm te geven;
- hiervoor een budget van 50.000 euro te reserveren;
- de derde begrotingswijziging 2016 vast te stellen;
- de provincie Noord-Holland te laten weten dat Eemnes niet deelneemt aan de bestuurskrachtmetering in 2016;
- de gemeenten Laren en Blaricum voor te stellen in de komende vijf jaar te investeren in een krachtige BEL Combinatie die goed samenwerkt met de gemeente Huizen

WAAROM LEGT HET COLLEGE DIT VOORSTEL NU VOOR AAN DE RAAD?

In de commissie BSM van 13 april 2015 is gesproken over het initiatiefvoorstel van de PvdA voor een volksraadpleging over de toekomst van Eemnes, in het licht van discussies over gemeentelijke opschaling. Veel fracties bleken positief te staan tegenover de ambitie meer en beter met de inwoners van gedachten te wisselen over dit onderwerp, maar er waren twijfels of een volksraadpleging op dit moment het beste instrument is. Voor het succes van een volksraadpleging is een eenduidige voor/tegen vraag belangrijk, maar bij de huidige stand van zaken zouden er veel meer van dat soort vragen te stellen zijn, omdat er geen dominant uitgekristalliseerd scenario voorligt. Na discussie concludeerde de commissie dat het college een voorzet zou maken hoe de dialoog met de inwoners van Eemnes gestalte kan krijgen. De voorzet van het college is behandeld in het presidium. Hierin is geconcludeerd dat de voorzet van het college voor de dialoog aan drie bureaus gestuurd wordt waarna de bureaus uitgenodigd worden om een pitch te houden en dat het bureau met de beste pitch de opdracht krijgt om de inwoners te bevragen over de toekomst van Eemnes.

In het presidium is naar aanleiding van de evaluatie van de bijeenkomst met de vier HBEL-raden verder afgesproken dat in het seniorenconvent over een/de strategie voor de toekomst van Eemnes zal worden gesproken. Dit gesprek heeft ook plaatsgevonden.

Op 2 december 2015 heeft er bestuurlijk overleg plaatsgevonden tussen de burgemeesters van de gemeenten Blaricum, Eemnes, Laren & Huizen en de Commissaris van de Koning van de provincie Noord Holland de heer Remkes over een te houden bestuurskrachtonderzoek.

Op 18 december 2015 heeft Gedeputeerde Staten van Noord Holland een brief verzonden aan (onder andere) Eemnes waarin zij aangeven een bestuurskrachtmetering te willen houden in de regio Gooi en Vechtstreek (m.u.v. de gemeente Gooise Meren. Dit onderzoek heeft twee trajecten: Hilversum

Weesp en Wijdmeren enerzijds en Huizen, Blaricum, Eemnes en Laren anderzijds. Gepland is het onderzoek z.s.m. in 2016 te houden opdat een eventuele fusie per 1-1-2019 mogelijk is. GS vraagt om voor 1 februari te reageren op het voorstel en aan te geven hoe de gemeenteraad hierbij betrokken is. De brief van GS is reeds in uw bezit.

Deze zaken zijn verweven in dit voorstel.

WAAR GAAT HET VOORSTEL OVER EN WAT IS DE DOELSTELLING EN HET BEOOGD EFFECT?

De provincie Noord-Holland heeft in twee opeenvolgende rapporten ('Winsemius' en 'Verkenners') gesignaleerd dat de regio Gooi en Vecht er onvoldoende in slaagt intergemeentelijke samenwerking vorm te geven, waardoor opschaling de voorkeur heeft van de provincie. Op lange termijn moeten er volgens Noord-Holland een, twee of drie gemeenten in de Gooi en Vechtstreek zijn. De marsroute daarheen zal volgens het rapport van de Verkenners op de middellange termijn via een aantal tussenstappen verlopen. De gemeenten in de Gooi & Vechtstreek zijn niet eensgezind. Hilversum omarmt het eindperspectief en ziet als voorbereiding daarop een fusie met de nieuwe gemeente Gooise Meren, en uitbreiding van de samenwerking met andere gemeenten, als logisch vervolg. Andere gemeenten handhaven hun wens tot zelfstandigheid, kijken naar Stichtse Vecht (Weesp) of verkennen intensieve samenwerking met Hilversum (Wijdmeren).

Voor de BEL-gemeenten wordt door Noord-Holland aangedrongen op niet-vrijblijvende, intensieve samenwerking met Huizen. Daarbij is opengelaten of dit op termijn moet leiden tot een HBEL-fusie of dat de BEL-gemeenten opgaan in het grotere geheel van één gemeente Gooi & Vecht. Begin 2016 wil de provincie een bestuurskrachtmeting laten plaatsvinden voor de gehele regio (m.u.v. Gooise Meren). Bij die bestuurskrachtmeting zal fusie van de HBEL-gemeenten, als het door de Verkenners geadviseerde perspectief van de samenwerking, een te onderzoeken optie zijn (aldus de brief van de provincie Noord-Holland aan de Minister). In dezelfde brief geven GS aan een samengaan van Weesp, Wijdmeren en Hilversum positief te benaderen.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland heeft daar voor Eemnes een kanttekening bij geplaatst, dat het perspectief voor Eemnes in goed overleg met de Provincie Utrecht ontwikkeld moet worden. Utrecht heeft in een reactie op het rapport van de Verkenners aangegeven dat een mogelijke opschaling in ieder geval voldoende draagvlak zal moeten hebben in Eemnes.

De samenwerking tussen Huizen en de BEL-dorpen is in 2014/15 behoorlijk geïntensiveerd op het terrein van het sociaal domein. Daarmee is de samenwerking fors uitgebreid, niet alleen qua financieel belang, maar ook qua dienstverlening aan onze inwoners.

De regio Gooi & Vecht heeft de uitdaging aanvaard om beter samen te werken, en een Regionale Samenwerkingsagenda (RSA) in de steigers gezet. Om de raden te laten aansluiten zijn in de raden ambassadeurs benoemd. Eemnes heeft twee raadsleden die aanwezig zijn bij de bijeenkomsten van deze ambassadeurs.

In 2015 was er een raadsledenbijeenkomst met de HBEL-raden waarin zij konden kennismaken en samenwerking bespreken. De opvattingen over een HBEL-fusie lagen bij Eemnes duidelijk: nee. Bij de raadsleden uit de andere gemeenten is ca. de helft voor een fusie en de helft tegen. Kortom: een gemixt beeld. Door de raadsleden in Eemnes werd een gevoel van onbehagen expliciet gemaakt. Kort door de bocht geformuleerd waren diverse raadsleden bezorgd dat ze in een HBEL-fusie

gerommeld werden.

Op 2 december 2015 heeft er bestuurlijk overleg plaatsgevonden tussen de burgemeesters van de gemeenten Blaricum, Eemnes, Laren & Huizen en de Commissaris van de Koning van de provincie Noord Holland de heer Remkes over een te houden bestuurskrachtonderzoek.

Op 18 december 2015 heeft Gedeputeerde Staten van Noord Holland een brief verzonden aan (onder andere) Eemnes waarin zij aangeven een bestuurskrachtmeting te willen houden in de regio Gooi en Vechtstreek (m.u.v. de gemeente Gooise Meren. Dit onderzoek heeft twee trajecten: Hilversum Weesp en Wijdemeren enerzijds en Huizen, Blaricum, Eemnes en Laren anderzijds. Gepland is het onderzoek z.s.m. in 2016 te houden opdat een eventuele fusie per 1-1-2019 mogelijk is. GS vraagt om voor 1 februari te reageren op het voorstel en aan te geven hoe de gemeenteraad hierbij betrokken is. De brief van GS is reeds in uw bezit.

Eemnes heeft het ambtelijk apparaat vrijwel geheel ondergebracht in de BEL Combinatie. Keuzes die Eemnes maakt hebben gevolgen voor de BEL Combinatie, en andersom speelt ook: de discussie over de doorontwikkeling van de BEL Combinatie kan gevolgen hebben voor de speelruimte van Eemnes.

Voor Eemnes is een toekomst in de regio Gooi- en Vecht een belangrijke optie, maar ook geen vanzelfsprekendheid. Eemnes ligt in de provincie Utrecht, waar geen druk van bovenaf is op meer schaalvergroting. Er zijn fracties in de gemeenteraad die hardop nadenken over Bunschoten en Soest als partners. Ook stelt Hilversum zich de laatste tijd anders op: men is open naar bijvoorbeeld Wijdemeren en zijn er in toenemende mate contacten met o.a. Eemnes. Hilversum lijkt zich meer als centrumgemeente te willen opstellen en daarbij vanuit de gezamenlijkheid en vanuit dienstverlening ook te willen richten op de belangen van de andere gemeenten in de regio. Dat is winst. Wel stelt Hilversum steeds nadrukkelijk dat alle vormen van intensieve samenwerking uiteindelijk één doel hebben, namelijk één gemeente Gooi & Vecht.

Deze bewegingen zijn complex, omdat er gesproken wordt langs partijlijnen, tussen colleges, tussen raadsleden, met en ook tussen twee provinciebesturen; over zowel fusie-opties, als samenwerking gericht op zelfstandigheid. Zodra iets complex wordt, is het een opgave de inwoners betrokken te houden bij de keuzes, maar bij de fracties in Eemnes leeft breed de ambitie om dit goed te doen.

Van 'klein en zelfstandig' naar maximaal opgeschaald zijn er een groot aantal opties te onderscheiden. Bijvoorbeeld:

- Eemnes is een zelfstandige gemeente in de provincie Utrecht, waar de bevolking in belangrijke mate georiënteerd is op Gooi en Vecht, die zich toelegt op een compact eigen apparaat en slim inkoopt als het gaat om diensten die grotere gemeenten of samenwerkingsverbanden beter kunnen leveren.
- Eemnes is en blijft een zelfstandige gemeente in de provincie Utrecht, die een enthousiaste partner is in de BEL-samenwerking en trotse deelnemer in de BEL Combinatie, waarbij belangrijke delen van de rol als 'eerste overheid' worden uitgevoerd in HBEL-verband, met als concreet voorbeeld het sociale domein.
- Eemnes werkt in BEL- en HBEL- verband goed samen, en kiest als eindpunt een BEL-fusie, om zo als getalsmatig gelijkwaardige partner de samenwerking met Huizen aan te gaan.

- Eemnes kiest als eindpunt een HBEL-fusie en sorteert daarom voor door nu al goed samen te werken in HBEL-verband.
- Eemnes kiest voor een regierol en oriënteert zich voor samenwerking en als eindpunt wellicht ook opschaling, op de Utrechtse buurgemeenten Bunschoten, Baarn en Soest.
- Eemnes kiest voor een regierol en oriënteert zich voor samenwerking meer dan nu ook op Hilversum, als grote gemeente midden in de regio Gooi en Vecht.
- Eemnes kiest als einddoel voor aansluiting bij een echt grote Gooigemeente, verbindt daar de voorwaarde van een goed kernenbeleid aan en blijft tot het zover is zelfstandig.
- Eemnes ziet fusie van de BEL- of HBEL-gemeenten als belangrijke en noodzakelijke tussenstappen om uiteindelijk te komen tot een echt grote Gooigemeente.
- Eemnes wil als Utrechtse gemeente komen tot een opgeschaalde gemeente met de burens in het Westen van deze provincie (Bunschoten, Baarn en/of Soest).

Hiermee zijn enkele uitersten, met daar tussenin varianten, opgesomd, maar er zijn nog talloze variaties denkbaar. Het is in onze democratie passend om in de discussie hierover voortdurend te blijven checken welke gevolgen (voor- en nadelen) keuzes hebben voor de inwoners.

Inwoners als vertrekpunt en eindpunt

Het advies van de commissie was om de nuance niet uit het oog te verliezen. Maar om de dialoog met inwoners succesvol te kunnen voeren (dat wil zeggen dat voldoende mensen zich aangesproken voelen om mee te doen) is het goed om in concrete termen van gedachten te wisselen. Zo kan ook voorkomen worden dat het onbegrijpelijk, te abstract of hoogdrempelig wordt en de inwoners afhaken.

Concrete gevolgen voor de inwoners van een bepaalde optie zijn onder te verdelen in de volgende categorieën:

- Wordt het er over het geheel duurder of goedkoper van? Na uitgebreid wetenschappelijk onderzoek is vast komen te staan dat niemand dat weet. De stelling dat een fusie goedkoper is, is door onderzoek van de universiteit Groningen ontkracht, maar werd bijvoorbeeld in de raad van Laren geopperd.
- Wordt het er voor de inwoners van (specifiek) Eemnes duurder of goedkoper van? Als het om een fusie gaat is hier meer over te zeggen, door de belastingtarieven van de gemeenten te vergelijken.
- Wordt de kwaliteit van de dienstverlening beter?
- Blijft de dienstverlening dichtbij beschikbaar? Zo nee, wordt dit gecompenseerd door digitale dienstverlening en wat betekent dit voor de mensen die digitaal niet vaardig genoeg zijn?
- Hoe aanspreekbaar en herkenbaar is het bestuur? Opschaling betekent ontegenzeggelijk een grotere afstand, maar dat kan ook positief zijn.
- Blijft het voorzieningenniveau (Hilt, peuterspeelzalen, bibliotheek enz.) op peil of verdwijnt dit? Soms blijkt dat een fusiegemeente op termijn gaat rationaliseren, één zwembad i.p.v. twee, of één volwaardige bibliotheek versus meerdere kleinere, etc. Het voorzieningenniveau van een grote gemeente wordt niet meer op dorpsniveau, maar op het grotere geheel afgestemd. Dus wellicht een voorziening op grotere afstand, maar wellicht met meer kwaliteit.
- Voor welk probleem is fusie ook al weer de oplossing?
- Wat voor gevolgen heeft een optie voor de identiteit? Blijft Eemnes Eemnes?

- Welke functie en rol heeft een dorpsraad in wat meestal wordt aangeduid met een kernenbeleid? Hoe democratisch is die gelegitimeerd?

Over al dit soort onderwerpen kun je met drie of vier personen al een avond discussiëren. Vaak leggen verklaarde tegenstanders de nadruk op nadelen en voorstanders de nadruk op voordelen. Dat is ook nuttig en nodig, maar de echte oogst zou moeten zijn dat er bij meer personen een beter begrip van de opties is. De een weegt plussen en minnen anders dan een ander, maar daar kan begrip en respect voor zijn. Belangrijk is dat de dialoog wordt ingegaan in het vertrouwen dat de bestuurders niet al lang hun stellingen hebben betrokken, maar echt willen weten wat er in Eemnes leeft, en gaat leven zodra mensen zich verdiepen in de mogelijke uitkomsten.

Meer en minder intensief meedoen

Er zijn laagdrempelige manieren om mee te doen aan een dialoog, die weinig betrokkenheid bij het onderwerp vergen omdat het makkelijk is om mee te doen. Het nadeel van zulke methoden is dat ze weinig interactief en iteratief zijn. Er zijn ook meer hoogdrempelige manieren, zoals een discussie-avond; maar die vergen meer betrokkenheid (eenvoudig omdat er ook andere zaken zijn die je op zo'n avond zou kunnen doen). Het lijkt daarom aan te bevelen beide mogelijkheden aan te bieden, waarbij inwoners kunnen kiezen of ze slechts van één, dan wel van meer mogelijkheden gebruik maken. Doel is om zowel kwantitatief (veel mensen) als kwalitatief (nuance, onderliggende motivaties, weging van voor- en nadelen) informatie te vergaren. Daarbij stelt de gemeente zich op als facilitator van de discussie. Zaken als doorvragen, vragen om weging en het onderscheiden van ratio en emotie (zonder waarde-oordeel) zorgen dat er veel informatie wordt opgehaald. Wat er gebracht wordt kan vooral kennis (opgedaan in andere gemeenten), structuur in de discussie, terugkoppeling en dergelijke zijn.

Vormgeving

Bovengenoemde zal in een opdracht worden gegoten. Deze opdracht wordt aangeboden aan drie bureaus die gevraagd worden om een pitch te houden. In deze pitch geven de bureaus weer op welke manier zij de denken dat Eemnes het beste met de inwoners in gesprek kan gaan over de toekomst. Het bureau met de meest passende pitch zal de uitvoering van de opdracht te hand nemen.

WAT IS HET VASTGESTELDE WETTELIJK- EN BELEIDSKADER?

N.v.t.

WAT IS HET DUURZAAMHEIDASPECT VAN DIT VOORSTEL?

N.v.t.

WIE ZIJN BELANGHEBBENDEN EN WAT VOOR GEVOLGEN HEEFT HET VOORSTEL VOOR HEN?

Belanghebbend zijn alle inwoners van Eemnes, de ondernemers, verenigingen, het maatschappelijk middenveld en onze samenwerkingspartners.

WELKE RELATIE HEEFT DIT VOORSTEL MET DE BEL-GEMEENTEN EN DE BEL COMBINATIE?

Er zijn een aantal beslispunten waarover standpunten gewenst zijn: Het college stelt voor om daarom in te zetten op:

- Niet meedoen (als Utrechtse gemeente) aan de Noord-Hollandse bestuurskrachtmetering Gooi & Vecht in 2016
- In HBEL-verband het sociaal domein verder optuigen en enigszins uitbouwen (met bijvoorbeeld preventief voorveld)
- Hierbij hoort ook verkennen welke andere gebieden zich lenen voor al dan niet vrijblijvende, maar in ieder geval intensieve samenwerking met Huizen.
- Bij Noord-Holland en Utrecht aandringen dat bij welke beweging dan ook, de belangen van Eemnes meegenomen worden, waarbij Eemnes zelf de keuze wenst te maken.
- In overleg met de andere twee BEL-gemeenten te investeren in de BEL Combinatie omdat we de komende vier tot vijf jaar kwalitatief bestuur en kwalitatieve dienstverlening nodig zullen hebben.

WELKE FINANCIËLE MIDDELEN ZIJN MET HET BESLUIT GEMOEID?

Geadviseerd wordt rekening te houden met een budget voor de uitvoering van het project en overige kosten van in totaal ca. 50.000 euro. Voorgesteld wordt deze kosten te dekken uit de algemene reserve en hiertoe de derde begrotingswijziging vast te stellen.

WAT ZIJN ALTERNATIEVEN VOOR HET VOORSTEL EN DE CONSEQUENTIES HIERVAN?

Al alternatief kan de raad besluiten toch geen dialoog aan te gaan met de inwoners over de toekomst van Eemnes. De raad gaat er dan vanuit dat de inwoners hun ideeën hierover tijdens de verkiezingen kenbaar gemaakt hebben. De raad kan ook besluiten wel mee te doen aan de bestuurskrachtmetering in de provincie Noord Holland. Meedoen aan de bestuurskrachtmetering houdt in dat u zich ook committeert aan de uitkomst van deze meting. Hiermee heeft u geen vrijheid meer over uw eigen (bestuurlijke) toekomst.

WELKE AFSPRAKEN MAKEN WE OVER UITVOERING, REALISATIE, COMMUNICATIE EN RAPPORTAGE AAN RAAD EN BELANGHEBBENDEN?

De pitches worden gehouden in januari in een werkgroep van raadsleden en leden van het college. De werkgroep selecteert het bureau, het bureau gaat vanaf februari aan de slag. Het gekozen bureau zal de gemeenteraad een gedetailleerde planning voorleggen.

BIJLAGEN

Raadsbesluit

ACHTERLIGGENDE STUKKEN

Brief GS 18-12-2015

Burgemeester en wethouders van Eemnes

Drs. E. Ruizeveld de Winter
secretaris

R. van Benthem RA
burgemeester